

Νομικές πτυχές κυπριακής τραπεζικής κρίσης

Γεωργίου Κολοकाσιδη Δικηγόρου (BSc (Econ) MA (Oxon) LL.M (Lon))

Στις 15/3/2013 και μετά την πρώτη απόφαση του Eurogroup οι κυπριακές τράπεζες έκλεισαν για περίοδο από 16/3 μέχρι 28/3. Αυτά τα γεγονότα βεβαίως ήταν η κορύφωση της κρίσης. Η κρίση σοβούσε από αρκετό διάστημα προηγουμένως. Τα κρίσιμα δεδομένα που προηγούνταν αυτής της κορύφωσης ήταν πρώτον το μέγεθος του τραπεζικού τομέα το οποίο διαμορφώθηκε μέσα από τα χρόνια (το 2004 ο λόγος των τραπεζικών στοιχείων έναντι του ΑΕΠ ήταν ήδη 400% και σταδιακά μέχρι το 2009 έφθασε το 700%) σε συνδυασμό με την αυξημένη διακινδύνευση που επισωρευόταν στο σύστημα. Δηλαδή οι τράπεζες είχαν έδρα την Κύπρο και έτσι η αύξηση του μεγέθους μεταφραζόταν όντως σε αυξημένο συστημικό ρίσκο. Πάντως είναι ενδεικτικό ότι αν η Λαϊκή μετέφερε την έδρα της στην Ελλάδα, όταν γινόταν η σχετική δημόσια συζήτηση το 2009, ένα ποσόν €4δισ που απαιτήθηκε στη συνέχεια για τη Λαϊκή θα μεταφερόταν εκεί που θα βρισκόταν η έδρα της τράπεζας δηλαδή στην Ελλάδα.

Δεύτερο δεδομένο ήταν οι σοβαρές αγορές ελλαδικών κρατικών ομολόγων από τις δύο μεγάλες κυπριακές τράπεζες Κύπρου και Λαϊκή μέσα στο 2010 ήταν €3δισ για Λαϊκή και €2.5δισ για Τράπεζα Κύπρου.

Τρίτο δεδομένο ήταν η δραματική επέκταση στην ελλαδική αγορά και οι επεκτάσεις σε ξένες χώρες όπως Ρωσία και Ρουμανία. Αυτό έγινε από Τράπεζα Κύπρου.

Με αυτό το σκηνικό και μετά από το ελλαδικό PSI άρχισε η αντίστροφη μέτρηση.

Όταν πλέον η κυπριακή οικονομική κρίση είχε φθάσει στην κορύφωση η τραπεζική συνιστώσα ήταν είχε μια δραματική συνεισφορά. Η Ευρώπη υπό τον ρόλο πλέον και του υποψηφίου πιστωτή προέκρινε bail-in αντί της λύσης bail-out με αυξημένο κόστος. Έτσι η κυπριακή κυβέρνηση κλήθηκε, ως προϋπόθεση έγκρισης του πακέτου βοήθειας να εξεύρει εξ ιδίων πόρων ένα ποσόν γύρω στα €6δισ για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Τράπεζες προς την κρίση

Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων επέκτασης και μεγέθυνσης.

Εποπτεία: Κυπριακή Κεντρική Τράπεζα (ΚΚΤ). Τι μπορούσε να κάνει για να ελέγξει (α) τη διόγκωση του τομέα και (β) να παρέμβει εποπτικά σε σειρά τραπεζικών αποφάσεων.

Η ΚΚΤ μπορούσε να κάνει χρήση των άρθρων 18 και 30 του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου 1997 που περιέχουν δυνατότητες παρέμβασης στην επιλογή τραπεζικών στελεχών και στη λήψη εκτάκτων μέτρων αν απειληθεί η τραπεζική ρευστότητα.

Ειδικότερα οι δυνατότητες της ΚΚΤ:

- Να υποχρεώσει σε πώληση των ξένων δραστηριοτήτων υπό καλύτερους όρους και προκαταβολικά ή θυγατροποίηση.
- Πιστωτικοί περιορισμοί. Λχ στην Ελβετία επεβλήθη δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας 18% περί το 2008.
- Ring fencing των δραστηριοτήτων.

Η πάλι αν επιθυμούσαμε να έχουμε τέτοιου μεγέθους τραπεζικό τομέα να έχουμε πιο συνετά δημοσιονομικά για να μπορέσουμε να εγγυοδοτήσουμε τον τραπεζικό μας τομέα.

Πάντως μπορεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και οι εταίροι να απαιτούσαν σμίκρυνση του τραπεζικού τομέα. Αυτή τη στιγμή όμως η δεύτερη σε μέγεθος κυπριακή τράπεζα έχει εξαφανιστεί και το συγκριτικό μέγεθος της Τράπεζας Κύπρου γίνεται πολλαπλάσιο. Συνεπώς οποιοσδήποτε κίνδυνος για την τράπεζα γίνεται πολλαπλάσια συστημικός για την Κύπρο.

Αγορά ελλαδικών ομολόγων.

Τι μπορούσε να γίνει; Μπορούσε η ΚΚΤ να απαιτήσει διαφοροποιημένους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο το **είδος** της επένδυσης αλλά και την επενδυτική έκταση. Ο τότε διοικητής απλώς περιορίστηκε να επισημάνει, με επιστολή του, τον κίνδυνο.

Εταιρική διακυβέρνηση

Υπάρχει η Οδηγία του 2006 που καταγράφει το πλαίσιο Αρχών Λειτουργίας και Κριτηρίων Αξιολόγησης της Οργανωτικής Δομής, Εσωτερικής Διακυβέρνησης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 41 του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου 1997. Πλαίσιο χαλαρής νομικής δεσμευτικότητας (soft law) με προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Δεν υπήρξαν διάχυση αποφάσεων και πολυκεντρισμός. Τόσο σε Τράπεζα Κύπρου όσο και Λαϊκή υπήρχε έντονος συγκεντρωτισμός. Αυτό φάνηκε και από τις συνοπτικές διαδικασίες που τηρήθηκαν στην αγορά των ομολόγων.

Λειτούργησε όσο θα έπρεπε η ύπαρξη ανεξαρτήτων ΔΣ; Ήταν όντως ανεξάρτητο το τμήμα διαχείρισης κινδύνων;

Τι πρέπει να αλλάξει από πλευράς εταιρικής διακυβέρνησης; Πρέπει οι αρχές της να καταστούν ισχυρής νομικής δεσμευτικότητας; Ή μήπως είναι θέμα τελικά κουλτούρας;

Πάντως εγείρεται το ζήτημα στο κυπριακό μνημόνιο

Παρ 1.9 του κυπριακού Μνημονίου υπό τον τίτλο ρύθμιση και εποπτεία προβλέπεται:

Θα εγκριθεί νομοθεσία μέχρι τέλη Σεπτεμβρίου 2013 για ενίσχυση της τραπεζικής διακυβέρνησης, η οποία θα απαγορεύει στις εμπορικές τράπεζες και στα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα να δανείζουν στα ανεξάρτητα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, περιλαμβανομένων και των συνδεδεμένων μερών τους, και θα απομακρύνουν οποιαδήποτε μέλη διοικητικού συμβουλίου καθυστερούν την πληρωμή χρεών τους στις τράπεζες, ενώ ο δανεισμός των άλλων μελών του διοικητικού συμβουλίου θα απαγορεύεται πάνω από ένα όριο, το οποίο θα βαθμονομηθεί από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Τα δάνεια και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις σε κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου θα αποκαλύπτονται στο κοινό. Η πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου των τραπεζών θα αποτελείται από ανεξάρτητα μέλη.

Συνεπώς η ίδια η Τρόικα δεν ικανοποιείται με αυτορύθμιση αλλά απαιτεί 'σκληρή' νομοθέτηση.

Μετά το κούρεμα

Νόμος 17(I)/2013

Θεσπίστηκε από τη βουλή άρον, άρον, μετά το πρώτο Eurogroup και σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης το βράδυ της 22ας Μαρτίου. Υπό συνθήκες σχεδόν άγνοιας ως προς το περιεχόμενο και την εμβέλεια του νομοσχεδίου.

Έχει ως αφετηρία σχετική πρόταση ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων. Αυτή η Οδηγία δεν έχει εγκριθεί ακόμη.

Διαφορές:

Η οδηγία έχει ολόκληρα κεφάλαια και αναρίθμητα άρθρα που προνοούν για τον σχεδιασμό ανάκαμψης των τραπεζών, για πρόληψη της καταστροφής, για έγκαιρη παρέμβαση προς διάσωση τραπεζικών ιδρυμάτων (τίτλοι II και III της πρότασης οδηγίας). Η εξυγίανση των τραπεζών με ίδια μέσα, όπως περίπου υπάρχει στον νόμο μας, προβλέπεται στην ευρωπαϊκή οδηγία ως ύστατο μέτρο και μετά που θα αποτύχουν όλα τα υπόλοιπα. Ο κυπριακός νόμος μας πάει κατευθείαν στο τελευταίο στάδιο.

Η ευρωπαϊκή οδηγία αναφέρει μεταξύ των στόχων της την προστασία των κεφαλαίων των πελατών και των περιουσιακών τους στοιχείων (άρθρο 26.2.(δ)). Ο κυπριακός νόμος παραλείπει τέτοια αναφορά.

Η ευρωπαϊκή οδηγία αναφέρει ως ορίζοντα εφαρμογής των προνοιών για διάσωση με ίδια μέσα (κούρεμα) το 2018! Ως λόγος για παράταση στην εφαρμογή αυτών των προνοιών, η ευρωπαϊκή οδηγία αναφέρει την ανάγκη ύπαρξης περιόδου προσαρμογής των διαφόρων ενδιαφερόμενων. Δηλαδή κρίθηκε ορθό να δοθεί χρόνος στους πιστωτές τραπεζών αλλά και ιδιαίτερα στους καταθέτες να αφομοιώσουν τα νέα δεδομένα. Να αντιληφθούν ότι οι καταθέσεις τους ενέχουν περισσότερο κίνδυνο παρά προηγουμένως και ότι εντέλει είναι τραπεζικοί πιστωτές! Και βεβαίως να κάνουν κινήσεις αυτοπροστασίας αν το επιθυμούν. Τέτοιο χρόνο προσαρμογής δεν είχαν οι καταθέτες της Τράπεζας Κύπρου και Λαϊκής. Σε νεκρό χρόνο εγκρίθηκε το νομοθέτημα και σε νεκρό χρόνο έγινε το κούρεμα.

Τι σημαίνουν όλα αυτά;

Κάποιοι στην ΕΚΤ, στις Βρυξέλλες γνώριζαν από καιρό που πήγαινε το πράγμα και προσπαθούσαν να προωθήσουν νομοθετικό πλαίσιο για να λύσουν το κυπριακό τραπεζικό ζήτημα.

Σημαίνει ότι οι εν Κύπρω ιθύνοντες είχαν και άλλες ενδείξεις για την καταστροφική πορεία που παίρναμε. Πρόσθετες ενδείξεις δηλαδή πέραν των ήδη γνωστών: δηλαδή ότι η Λαϊκή είχε φτάσει στα όρια της με τις αστρονομικές αναλήψεις ρευστότητας από τον έκτακτο μηχανισμό στήριξης (ELA) και ότι η Τράπεζα Κύπρου προχωρούσε ασθμαίνοντας.

Σκεπτικό οδηγίας – συστημικότητα: Στο σκεπτικό της ευρωπαϊκής οδηγίας αναφέρεται και ως λόγος θέσπισης της η προστασία από συστημική μετάδοση, η δυνατότητα απομόνωσης, με άλλους λόγους, ενός αναφυόμενου τραπεζικού προβλήματος.

Οι Ευρωπαίοι έκαναν ακριβώς αυτό. Απομόνωσαν το κυπριακό τραπεζικό σύστημα ώστε οι τριγμοί να μην μεταδίδονται πανευρωπαϊκά (εξού και η κουρίνα που έπεσε μεταξύ κυπριακών και ελλαδικών τραπεζικών εργασιών των δύο τραπεζών. Εγινε όμως και κάτι άλλο. Πράγματι χρησιμοποιήθηκε η Κύπρος ως πεδίο πειραματισμού των νέων μεθόδων διάσωσης ‘με ίδια μέσα’. Με το κούρεμα δηλαδή των καταθετών. Γι αυτό σπεύδουν κάποιοι εκ των υστέρων να τονίσουν τη μοναδικότητα της κυπριακής περίπτωσης. Γιαυτό βεβαίως γίνεται ολόκληρη συζήτηση.

Κατάληξη εν σχέσει με τον νόμο 17(I)/2013:

Είναι τελικά αξιοσημείωτο ότι ένας από τους σκοπούς του νόμου 17(Ι)/2013 είναι να αποφύγει την εξάπλωση κινδύνων και να προστατεύσει την Ευρώπη από τη μετάδοση του τραπεζικού υιού. Ισως το πέτυχε. Με κόστος όμως την πλήρη μόλυνση και ανάφλεξη της κυπριακής οικονομίας.

Μετά το δεύτερο Eurogroup

Η έκδοση των διαταγμάτων του διοικητή της ΚΚΤ/ υπουργού Οικονομικών υπό τη νέα τάξη πραγμάτων του νέου νόμου άρχισε ενδεικτικώς στις 25/3

Βασικά διατάγματα

Εξεδόθησαν πρώτα δύο διατάγματα 93/2013 και το 94/2013 γενικά για πώληση περιουσιακών εργασιών της Τράπεζας Κύπρου και της Λαϊκής αντιστοίχως. Γενικά και φαίνεται να εγκαταλείφθηκαν στη συνέχεια ως νομικό έρεισμα καθότι ακολούθησαν πιο λεπτομερή και ειδικά διατάγματα.

Οι ΚΔΠ 96/2013 και 97/2013 για την πώληση των εν Ελλάδι εργασιών των δύο τραπεζών στην Τράπεζα Πειραιώς.

Γίνονται ανεξαρτήτως προνοιών άλλου νόμου και ανεξαρτήτως της εγκρίσεως των μετόχων και των ΔΣ των τραπεζών (άρθρο 7 των διαταγμάτων)

Ερωτήματα: Μπορεί διάταγμα να παραμερίσει κατισχύουσες νομοθετικές διατάξεις όπως πρόνοιες του περί Εταιρειών νόμου 113;

Δύναται να αγνοηθεί η συντεταγμένη βούληση των ιδιοκτητών; Προστασία περιουσία: Άρθρο 23 Συντάγματος, Άρθρ. 1 1^ο πρωτόκολλο Συνθήκης προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

Προστασία ελευθερίας του συμβάλλεσθαι: άρθρο 26 Συντάγματος.

Στη συνέχεια οι **ΚΔΠ 103/2013 και 104/2013** για επιβολή κουρέματος στην Τράπεζα Κύπρου και διάσπασης και αναγκαστικής πώλησης εργασιών στη Λαϊκή. Δραστικά νομοθετήματα. Εκδόθηκαν 29/3/2013.

Αίτηση προσωρινών μέτρων στο πλαίσιο διοικητικής προσφυγής 543/2013 της Ιεράς Αρχιεπισκοπής (μεγαλομέτοχος στην Τράπεζα Κύπρου) εναντίον ΚΚΤ, Διοικητή ΚΚΤ, Υπουργού Οικονομικών

Διάταγμα για αναστολή της ΚΔΠ93/2013 στο βαθμό που ακύρωνε τις μετοχές του μετόχου.

Τηλ. Τρόικας προς Αρχιεπίσκοπο (θα καταρρεύσει το οικοδόμημα)

Μέχρις αργά διαπραγμάτευση δικηγόρων – Βερκουλέσκου (εκπρόσωπος ΔΝΤ με την οποία οι Κύπριοι έχουν αναπτύξει μια σχέση αγάπης μίσους).

Τελικά: ΚΔΠ103/2013 δεν ακυρώνει τις μετοχές των υφιστάμενων μετόχων αλλά τις απομειώνει μέχρι εξαϋλωσης. Έτσι αποφεύγεται τυπικώς και θεωρητικώς η πλήρης εκμηδένιση αξίας. Μπορεί όμως να τεθεί ο ισχυρισμός ότι το αποτέλεσμα παραμένει κατ' ουσίαν το ίδιο.

Νομικά ερωτήματα παραμένουν.

[Πρόνοιες του διατάγματος 103/2013: Οι καταθέτες με ποσά άνω των €100.000, κατά την έκταση του 37% του πρόσθετου ποσού (αυτό το ποσόν μπορεί να αλλάξει ανάλογα με την κεφαλαιοποίηση της τράπεζας), οι κάτοχοι ομολόγων, αξιογράφων και λοιποί πιστωτές της τράπεζας υφίστανται υποχρεωτική μετοχοποίηση των απαιτήσεων τους εναντίον της τράπεζας. Οι μετοχές που παίρνουν αντί μέρους των καταθέσεων τους, ομολόγων αξιογράφων κλπ μετατρέπονται σε μετοχές τεσσάρων τάξεων με πλήρη δικαιώματα ψήφου και μερίσματος. Οι υφιστάμενες συνήθεις μετοχές 'παγώνουν' ως προς όλα τα δικαιώματα τους. Με τα μερίσματα που θα καταβάλλονται θα αρχίσει να εξοφλείται η κάθε τάξη μετοχών ξεκινώντας από τους κουρεμένους καταθέτες που έχουν το προνόμιο να είναι η πρώτη αποπληρωτέα τάξη μετόχων. Η κάθε τάξη θα εξοφλείται και θα μετατρέπεται σε συνήθεις μετοχές με τη σειρά αφού λάβει το κεφάλαιο που της αποκόπηκε πλέον ένα γενναίο επιτόκιο. Όταν θα έχουν εξοφληθεί όλες οι

τάξεις των κουρεμένων τότε θα αναστηθούν εκ νεκρών οι σημερινοί παλαιοί μέτοχοι καθώς και οι νέοι μέτοχοι και θα καταστούν όλοι μέτοχοι με πλήρη δικαιώματα.]

Νομικά προβλήματα:

- Η κατ'ουσίαν εξαφάνιση των μετοχών και όχι η κυριολεκτική δεν απάντησε δια παντός το πρόβλημα της στέρησης περιουσίας που κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα και στην Ευρωπαϊκή Συνθήκη.
- Η παρέμβαση στη ελευθερία του συμβάλλεσθαι (άρθρο 26 του Συντάγματος) είναι άλλο συνταγματικό δικαίωμα που πιθανώς πλήττεται.
- Η σωρευτική εξισωτική μεταχείριση καταθετών, πιστωτών ενδέχεται να συνιστά παράβαση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της ισονομίας (άρθρο 28 του Συντάγματος).
- Η αιφνίδια και δραστική αναίρεση των ευλόγων προσδοκιών του πολίτη – καταθέτη – αποταμιευτή όπως και η αναίρεση κάθε έννοιας ασφάλειας δικαίου γεννά από μόνη της σοβαρό ζήτημα.
- Ο πλήρης παραμερισμός βασικών αρχών του εταιρικού δικαίου όπως είναι η λειτουργία των οργάνων διοίκησης της τράπεζας και τα

δικαιώματα των μετόχων όπως προβλέπονται στον παλαιότερο πλην όμως ειδικότερο περί Εταιρειών νόμο Κεφ 113 αποδυναμώνει νομικά τον μηχανισμό του διατάγματος.

- Ο τρόπος υπολογισμού των ποσών που κουρεύονται και η αναγνώριση καταπιστευμάτων στο διάταγμα, υπό κάποιες συνθήκες, ανοίγει την πόρτα σε δικαστικές διαμάχες που θα κρατήσουν χρόνια.
- Η καταχρηστική και ισοπεδωτική προσφυγή στο εργαλείο του διατάγματος του διοικητή της ΚΚΤ εις βάρος νομοθετημάτων εγκριθέντων υπό του ύπατου κυπριακού νομοθετικού σώματος δηλαδή τη Βουλή των Αντιπροσώπων αναιρεί την ιεραρχία των νομοθετημάτων όπως έχει αποκρυσταλλωθεί στο κυπριακό δίκαιο.
- άλλα διαδικαστικά ζητήματα όπως τη διαδικασία έκδοσης των διαταγμάτων, η πιθανή υπέρβαση από τα διατάγματα των δικαιοδοτικών ορίων του νόμου 17(I)/2013.
- Η ΚΚΤ ενήργησε υπό αριθμό ιδιοτήτων: ως εποπτική αρχή, ως Αρχή Εξυγίανσης όπως περιγράφεται στον οικείο νόμο και στα διατάγματα αλλά και ως πιστωτής.

Όλα αυτά έχουν άμεση σχέση και με την αρχή ότι οποιοδήποτε θιγόμενο μέρος από την εξυγίανσης βάσει του νόμου 17(I)/2013 θα πάρει τουλάχιστον όσα θα είχε λάβει εάν το ίδρυμα που υπόκειται σε εξυγίανση είχε εκκαθαριστεί σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες εκκαθάρισης. Αυτό προβλέπεται στη διάταξη 12(14) του νόμου και επαναλαμβάνεται στη διάταξη 5(2) του διατάγματος 103/2013 που αφορά την Τράπεζα Κύπρου. Ταυτόχρονα όμως στις διατάξεις 12(11) και 12(16) του νόμου αναφέρεται ότι η αρχή εξυγίανσης (ΚΚΤ) και η Δημοκρατία και το ίδρυμα που υπόκειται σε εξυγίανση απαλλάσσονται ευθύνης για οποιαδήποτε ζημιά έχει υποστεί οποιοδήποτε θιγόμενο μέρος. Αρα ποιος θα αποζημιώσει τελικά αν υπάρξει διαφορά στο λαβείν θιγόμενου μέρους;

Ειδικά νομικά ζητήματα με τον Emergency Liquidity Assistance (ΕΛΑ)

Σοβαρότατο ζήτημα διότι περί τα €9.2δισ μεταφέρθηκαν από την Λαϊκή προς την Τράπεζα Κύπρου.

- Απουσία σαφούς πλαισίου λειτουργίας. Αυτό δεν φαίνεται να γίνεται χωρίς πρόθεση – δήλωση Trichet σε ερώτηση δημοσιογράφου όπου αποφεύγει να αποκαλύψει τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στον ΕΛΑ.
- Κρίσιμα ερωτήματα: Υπάρχει κρατική εγγύηση για τον ΕΛΑ αν δεν καλυφθεί η ζημιά από τη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων που έχουν

δοθεί από την Λαϊκή; Σε κάποιες χώρες ναι. Στην Κύπρο δεν υπήρχε νομοθετικά τέτοιο εγγυοδοτικό πλαίσιο. Μήπως απορροφάται η ζημιά από το ευρωπαϊκό σύστημα κεντρικών τραπεζών; Ποια είναι η συμφωνία ΚΚΤ και Λαϊκής για παροχή ELA και τι διαλαμβάνει; Ποιες είναι οι εξασφαλίσεις που έχει λάβει η ΚΚΤ για τον ELA; Γιατί συνέχιζε η παροχή ELA ενώ προφανώς από ένα σημείο και μετά η Λαϊκή ήταν αφερέγγυα ενώ η φερεγγυότητα της αιτήτριας τράπεζας είναι όρος παροχής ELA (απαγόρευση νομισματικής ενίσχυσης άρθρο 123 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης); Όλα αυτά είναι κρίσιμα διότι η Τράπεζα Κύπρου κουβαλά ένα βάρος €9.2δισ το οποίο ανά πάσα στιγμή μπορεί να ενεργοποιηθεί.

- Γιατί να μπει σε εκκαθάριση η Τράπεζα Κύπρου ενώ δεν είχε το πρόβλημα της Λαϊκής;
- Κεφαλαιοποίηση 'καλής' Λαϊκής μέσω καταθετών Τράπεζας Κύπρου;
- Πριν τον Μάιο 2012 ήταν αρνητική η Λαϊκή (=>insolvent). Πώς συνεχίστηκε η παροχή ELA;
- Η Λαϊκή έκανε επενδύσεις/δάνεια με τον ELA αντί να τον χρησιμοποιεί για κάλυψη;

Δεν άγγιξα λόγω χρόνου άλλα ζητήματα όπως τους προσωρινούς περιορισμούς διακίνησης κεφαλαίου

Προς το μέλλον

Αυτή τη στιγμή εκκρεμεί μεγάλος αριθμός διοικητικών προσφυγών στο Ανώτατο Δικαστήριο. Απόφαση δεν έχει εκδοθεί προς το παρόν και υπάρχουν πολλοί παραπονούμενοι που περιμένουν την έκβαση. Ακόμα ένα μεγάλο κύμα προσφυγών αναμένεται στις αρχές Ιουνίου λόγω προθεσμιών. Στην πρώτη φάση αυτών των υποθέσεων είχαν εκδοθεί και αριθμός διαταγμάτων για προσωρινά μέτρα τα οποία όμως έχουν ακυρωθεί. => η Αρχή Εξυγίανσης και το Υπουργείο Οικονομικών μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους. Τι γίνεται όμως αν ακυρωθούν εκ των υστέρων κάποια διατάγματα;

Η αβεβαιότητα όμως δεν είναι καθόλου ενισχυτική προσπάθειας ανάκαμψης που συναρτάται με ανάκαμψη Τράπεζας Κύπρου (τελευταίοι χειρισμοί με τον διορισμό νέου Γενικού Διευθυντή δεν καθυσάχασαν αυτούς που βλέπουν διεγκυστίνδα μεταξύ ΚΚΤ και κυβέρνησης στη διαχείριση του προβλήματος). Τέλος, όλα αυτά που έγιναν, τα μέτρα εξυγίανσης και το bail in έγιναν για να αποφευχθεί η συστημικότητα και να περισωθεί και να σμικρυνθεί ο τραπεζικό τομέας. Έχουν επιτευχθεί αυτοί οι στόχοι;

- Η Τράπεζα Κύπρου υπολανθάνει προσπαθώντας να συνέλθει από το κούρεμα
- Έχει μεν αποτραπεί τεχνητά το bank run με την επιβολή περιορισμών στη διακίνηση κεφαλαίου αλλά αυτό που συμβαίνει συνιστά bank walk δηλαδή οι καταθέτες αποσύρουν σταδιακά, στο μέτρο που τους επιτρέπουν οι περιορισμοί, τις καταθέσεις τους και η τράπεζα επιβιώνει με αναλήψεις ELA.
- Ο τραπεζικός τομέας έχει όντως κατακερματιστεί ως προς το συνολικό μέγεθος αλλά αυτό που χρειαζόταν ήταν η σμίκρυνση του συστημικού κινδύνου και όχι η διάλυση του τομέα.
- Η ίδια η Τράπεζα Κύπρου έχει αποκτήσει δυσανάλογο μέγεθος καθιστάμενη too, too big to fail ως προς το κυπριακό τραπεζικό σύστημα.
- Τα θετικά από την εξοικονόμηση του bail in ενδέχεται να έχουν αναιρεθεί πλήρως από την αμφιβολία που έχει διαχυθεί για τον τρόπο αντιμετώπισης κρίσεων εντός του συνόλου του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος.